

BİLİŞİM HUKUKUNUN DOĞUŞU VE HUKUK DÜZENİNDEKİ YERİ

Hazırlayan
Av. Ömer Faruk ATAGÜN

ANKARA - 2018

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ

II. BİLİŞİM HUKUKUNUN DOĞUŞU

- a. Bilişim nedir? Nasıl oluşmuştur?**
- b. Bilişimin Toplum Hayatındaki Yeri**
- c. Bilişim Hukukunun Doğuşu**

III. NORMATİF HUKUK DÜZENİNDE BİLİŞİM HUKUKU

- a. 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun**
- b. 5187 Sayılı Basın Kanunu**
- c. 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu**
- d. 7201 Sayılı Tebligat Kanunu**
- e. 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu**
- f. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun**

KİŞİLİK HAKLARI YÖNÜNDEN

- g. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu**
- h. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**
- i. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu**
- j. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu**
- k. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu**
- l. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun**
- m. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu**
- n. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (Bilişim Suçları)**

IV. SONUÇ

I. GİRİŞ

“Hukuk, toplum halinde yaşayan insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür.” Hukuk başlangıcı dersinden hatırladığımız bu tanımdan yola çıkarak; hukukun düzenleyici rolünün olduğunu söyleyebiliriz. Günümüz koşullarında kentleşme neticesinde toplumun ve insanlar arasındaki ilişkilerin, daha küçük yüz ölçümünde daha fazla insan yaşaması gerçeğinden hareketle, girift bir yapıya bürünmesi sonucu hukukun düzenleyici rolünün önem kazandığını söyleyebiliriz. Peki bu çıkarımın tek nedeni kentleşme midir?

İnsanlar arasındaki ilişkilerin farklı bir boyut kazanmasındaki en büyük etken kentleşmedir. Şöyle ki, kentleşmenin beraberinde getirdiği imkanlar ve teknolojinin insan hayatında kapladığı yerin genişlemesi ile etkileşim artmıştır. Bu etkileşimde teknolojinin payı oldukça büyük olsa da, asıl pay teknolojik gelişmelerin bir sonucu olan kentleşmenindir. Kentleşme ve teknoloji arasında bir sebep-sonuç ilişkisi kurmak mümkündür ancak kentleşmenin sanayi devrimi gibi birçok tarihsel yönü de bulunmaktadır. Bu nedenle kentleşmeyi yalnızca teknolojiye bağlamak dar bir bakış açısı olacaktır. Zira kentleşmenin, sosyal, kültürel ve çoğunlukla ekonomik sebepleri vardır.

Ekonomik gelişmeler ve üretimin tekelleşmesi, etkileşimin artmasına neden olan bir diğer etkidir. Eski dönemlerde tarım ve hayvancılık, şehirlere bağlı küçük köylülükte, köylüler tarafından yapılmakta iken; daha sonra tarım ve hayvancılık gibi toprağa dayalı üretim, gün geçtikçe adeta fabrikalaşmış biçimde yatırımcılar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Özel sektörün hakimiyetinin genişlemesi sonucu kişilere istihdam sağlanmıştır. Bu istihdam geçmiş yıllara göre köyünde belirli bir çevre ile yaşayan insanı; karmaşık bir toplum düzeni olan kentlere sürüklemiştir.

Dolayısıyla ekonomik etkenlerin aslında kentleşmenin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür. Eğitim ve sağlık hakkı gibi haklardan kentlerde daha iyi bir şekilde faydalanacağını farkına varan insan, kente göç etmeyi her anlamda avantajlı bulmuştur. Sonuç olarak kentleşme, birçok etkeni beraberinde getiren, geçmiş yıllara göre düşünüldüğünde toplum hayatına farklı bir boyut katan, etkileşimi artıran, sosyal

ve kültürel sonuçları olan ve hukukun düzenleyici rolünün önem kazanmasına neden olmuş bir süreçtir.

Teknolojinin sunduğu imkanlar gerek üretimi gerekse tüketimi büyük ölçüde etkisi altına almıştır. İmkanların her sınıfa eşit olarak sunulması mümkün olmasa da; bu imkanlar toplumun her sınıfını belli ölçüde etkilemektedir. Zira insan yapısı itibariyle sosyal bir varlıktır ve gelişmelere karşı kapalı olması düşünülemez. Bu nedenle teknolojinin sunmuş olduğu imkanlar topluma hızla yayılmıştır. Teknolojinin kolaylaştırıcı etkisinden faydalanma insani bir içgüdüden doğar. İnsanlık tarih boyunca her daim ilerleyerek bu günlere bilim ile gelmiş; bugün ise teknoloji dediğimiz bilimin etkileriyle yaşamaktayız.

Teknolojinin kentleşmeye kapı açtığını, bu sayede etkileşimin kentleşme sayesinde arttığını söylemiştik. Bununla birlikte etkileşimi artıran bir diğer unsur olarak salt teknoloji gündeme gelmektedir. Bu anlamda teknolojinin bir alt başlığı olarak interneti düşünebiliriz. İnternetin kurmuş olduğu sanal dünya bu etkileşime bambaşka bir boyut kazandırmış; etkileşimin yalnızca üzerinde yaşadığımız kara parçasındaki davranışlarımızdan değil, aynı zamanda internetin kurduğu sanal dünyadaki davranışlarımızdan oluşabileceğini gözler önüne sermiştir.

Hukukun insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen yönüne değinmiştik. Bu ilişkiler ve etkileşimler yalnızca gözle görülen gerçek hayatta değil; aynı zamanda internetin kurduğu sanal dünyada kendini göstermektedir. Bu nedenle hukukun, sanal dünyadaki davranışları da düzenlemesi gerekmektedir. Bilgi ve iletişim kelimelerinin birleşmesinden türeyen bilişim¹, internet dünyasının bilgi ve iletişim gibi iki ana unsurdan oluştuğunu işaret etmektedir. Gerek bilginin gerekse iletişimin kullanılmasında çeşitli hukuka aykırılıklar oluşabilmekte; bu hukuka aykırılıkları giderme amacıyla bilişim hukuku dediğimiz, hukukun bir alt dalı olan alan gündeme gelmektedir. Bu makalenin amacı bilişim hukukunun doğuşunu ve hukuk düzeninde edindiği kendine has yeri, birçok yönüyle okuyucuya sunmaktır.

---

¹ “Türk Dil Kurumu”, Erişim Tarihi 9 Ocak, 2019.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=B%C4%B0L%C4%B0%C5%9E%C4%B0M

II. Bilişim Hukukunun Doğuşu

Bilişim hukukunun doğuşu, takdir edersiniz ki bilişimin doğuşuyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle öncelikle bilişimin ne olduğu ve nasıl doğduğu üzerinde durulmalı; daha sonra hukuken incelenmelidir.

a. Bilişim nedir? Nasıl oluşmuştur?

Bilişimin ne olduğu üzerinde durulmadan önce, nasıl oluştuğunu incelemek gerekir. Bu sayede ne anlam ifade ettiğine karar vermek, daha yerinde olacaktır.

İnsanlık ilkel zamanlardan itibaren, her geçen gün yeni araçlar keşfetmiştir. Doğadaki maddenin özünden faydalanan insanoğlu, akıl yoluyla hayatı kendisi için kolaylaştıran buluşlar ve araçlar keşfederek; her daim amaca ulaşmak için bu buluşları ve araçları kullanmışlardır. Dolayısıyla bilişim uzun yıllara dayanan bir ilerlemenin sonucudur; bağımsız değerlendirilmemelidir. Zira ateşin bulunması, tekerleğin icadı gibi temel basamaklar dahi bilişimin aşamalarıdır; öyle ki ateş ve tekerlek bulunmamış olsa, elektriğin bulunması söz konusu olmayacaktı. Bu anlamda bilişim, insanlığın ortak bilim mirasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır diyebiliriz.

*"Aşağı yukarı 4000 yıllık bir geçmişi olan atlı araba hiçbir esaslı değişikliğe uğramadan 1830 yılına kadar kalmıştı. Deniz taşıtı yelkenliler ise arabadan çok daha eskidir, tarihin karanlıklarına gömülür. Ama XIX'uncu yüzyılın ilk yarısında buharlı gemiler dünya denizlerini kapladı. 1830 ile 1870 arasında da demir yolu sistemi bütün dünyayı ağ şeklinde sardı. XIX'uncu yüzyılda şöyle bir duygu vardı: insanlık teknik bakımdan binlerce yıl duraklamıştı, ilk defa şimdi bir yarılma oluyordu, her on yıl bir yenilik getiriyordu, ilerleme son hızıyla alıp yürümüştü. Kısacası dünyanın tablosu hiçbir zaman XIX'uncu yüzyıldaki bu değişiklik kadar hızlı olmamıştır. XIX'uncu yüzyılda başlayan bu endüstri çağı insanın içine de işleyerek onu beden ve ruhu ile eski dünyadan, modern dünyaya geçirmiştir."*²

---

² Nurettin Şazi Kösemihal, "Endüstri Çağı - Hans Freyer", İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi Cilt: 2, s.199-200, Yıl: 1955 (erişim tarihi: 09.01.2018)

Yukarıda Alman sosyolog Hans Freyer'in değindiğine göre, 19. yüzyılda bir anlamda insanlık aydınlanma çağının hasatlarını toplamıştır diyebiliriz. Pekâlâ yüzyıllarca yerinde sayan insanlık nasıl olmuştur da bir yüzyılda bu derece ilerleyebilmiştir? Bu husus ayrı bir inceleme konusu yapılabilir, ancak bize şunu işaret etmektedir ki; 19. yüzyıl ve sonrasında yaşanan gelişmeler ile endüstri çağı insanın ruhuna işleyerek, insanlığı bilimi keşfetmeye yönlendirmiştir.

*"Bilişim biliminin bilgisayarlarla bağlantısı, astronominin teleskoplarla bağlantısı kadardır."*³ Bilişimci Edsger Dijkstra tarafından söylenen bu söz bilgisayarın, bilişim bilimi için önemini ortaya koymaktadır.

Bilişimin doğuşundaki en önemli etken yukarıda yer verildiği gibi, bilgisayarlardır. Bilgisayar ismini oluşturan bilgi ve sayar kelimelerine baktığımızda, bilginin kaydedildiği ve kullanıldığını anlayabiliriz. Bu çerçevede insanlığın neden yüzyıllarca yerinde saydığını anlıyoruz; şöyle ki tarih boyunca düşünürler edindikleri bilgileri ve keşiflerini yalnızca yazıya geçirebilmişler, bu yazılar veya kitaplar ise zamanın eskiten ve çarpıtıcı etkisine maruz kalmışlardır. Dolayısıyla bilgisayarın ilk ortaya çıkışının bizlere tekrar 19. yüzyılı işaret etmesi şaşırtıcı değildir.

İlk adım olarak 1830'larda Charles Babbage fark makinesini ve analitik makineyi icat etmiştir. 1850 yılında George Boole kendi adıyla anılan, sadece 1 ve 0 rakamlarının kullanıldığı Boole Cebiri sistemini bularak, bilgisayarların gelişimi üzerinde önemli bir rol oynamıştır. 1890 yılında Herman Hollerith tarafından, toplama işleminin yapılabilirdiği bir elektro mekanik geliştirdi ve bu hesaplayıcı ABD'nin 1890 nüfus sayımında başarılı bir şekilde kullanıldı.⁴ Takip eden yüzyılda ilk bilgisayar üretilmiş ve yükselen ivmeyle bu buluş geliştirilmiştir. Böylece bilişimin, bilgi kısmının nasıl doğduğunu ortaya koymuş oluyoruz.

Peki bilginin işlenmesini kolaylaştıran bilgisayar, tek başına iletişimi sağlayabilir mi? Bu noktada internet karşımıza çıkıyor. Soğuk savaş döneminde

---

³ "Edsger Dijkstra", Erişim Tarihi 10.01.2019
<http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRWRzZ2VyX0Rpa2tdHJh>

⁴ "Bilgisayarın İcadı, Tarihçesi ve Dünyanın İlk Bilgisayarı", Erişim Tarihi 10.01.2019
<https://www.bilgiustam.com/dunyanin-ilk-bilgisayari-ve-bilgisayarin-tarihcesi/>

Amerikan ordusu için internet benzeri geniş bir yerel ağ kurulmuştur. Bu sistem yalnızca güvenlik kaygısıyla geliştirilmiş olup, kendi içine hapsedilmiş bir sistem olarak bilinmektedir. Dr. Vinton Cerf, işitme engelli olan eşi Sigrid'in dış dünya ile bağlantı kurmasını sağlamak amacıyla bu sistemi geliştirerek, yaymıştır.⁵

İnternetin bulunmasında 1970'lerde TCP/IP buluşunu ortaya koyarak pay sahibi olan Bob Kahn, internetin mucidi olarak kabul edilen bir diğer kişidir.⁶ Takip eden dönemde internet geliştirilmiş ve kullanım yaygınlaşmıştır. İnternetin yayılması özellikle milenyum sonrası dönemde gerçekleşmiştir. Dünya geneli internet kullanımı 2000 yılında %0,5 iken, 2018 yılında %55 ile en üst seviyeye ulaşmıştır.⁷ On sekiz yıl içerisinde dünya nüfusunun yarısına ulaşan internetin, bir yirmi yıl sonra ne boyutta olacağı merak konusudur.

İnternetin yayılması, internet erişim sağlayıcılarının gerek gelişen gerekse gelişmekte olan ülkelerde faaliyete geçmesi ile olmuştur. Erişim sağlayıcılarının faaliyetlerine uygun alt yapıyı geliştirmesi sayesinde internet, ücreti karşılığında kablolu olarak masaüstü bilgisayarlarda kullanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeyi izleyen nispeten yakın yıllarda ise telefon olarak kullandığımız cihazlarla internete erişim mümkün hale gelmiş; laptop ve ipad gibi cihazlar bulunmasıyla internet artık taşınabilir yani mobil hale gelmiştir. Bu imkanların doğmasıyla internet her an faydalanılabilecek bir unsur olarak hayatımıza yerleşmiştir. Ülkemizde İnternet Geliştirme Kurulu Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bünyesinde internet ile ilgili çalışmalar yürütmekte ve yapılan çalışmaları kontrol etmektedir. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumu (BTK) ise bu hususta görev yapan bir diğer kamu kurumudur.

Tüm bu bahsi geçen hususlar sonucunda bilginin bilgisayarlar sayesinde kaydedilmesi, iletişimin ise internet aracılığı ile sağlanması mümkün olmuş ve bilişim

---

⁵ "İnternetin İcadı (Dr. Vinton Cerf), Erişim Tarihi 10.01.2019
<https://www.bilgiustam.com/internetin-icadi-dr-vinton-cerf/>

⁶ "Bob Kahn", Erişim Tarihi 10.01.2019
<http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQm9iX0thaG4>

⁷ "Internet Growth Statistics", Erişim Tarihi 10.01.2019
<https://www.internetworldstats.com/emarketing.htm>

doğmuştur. Sonuç olarak bilişim, bilgisayar veya bilgisayar özelliğine haiz benzeri cihazlar ile bilginin kaydedilmesi ve işlenmesi yoluyla, internet aracılığı ile paylaşımı sağlanan bu bilgilerin ortak faydaya hizmet ederek, insanlık yararına kullanılması bilimidir.

b. Bilişimin Toplum Hayatındaki Yeri

Sosyal medya, kişisel verilerin korunması, bilgi ve iletişim, teknoloji, internet, globalleşme, elektronik haberleşme, elektronik ticaret ve bilgisayar programları gibi unsurlar bilişimin günümüzdeki yansımalarından bazılarıdır. Örneğin globalleşmeyi ele aldığımızda, internetin sınırları kaldıracı etkisini görmekteyiz.

Bilişim dediğimizde bilgi ve işlemin, yani bilgisayar ve internetin sentezi olarak bir algı, bu makalenin ilk bölümünde oluşturulmuş olsa da; aslında bilişim bizzat bilgisayarda veya internette karşımıza çıkan bir olgudur. Şöyle ki, bilişim için mutlaka bir bilgisayar benzeri ürün ile internetin birleşmesi gerekmez. Gayet doğal olarak internetsiz kullanılan herhangi bir teknolojik makine yine bilişimin orada olması için yeterlidir. Bu açıklamaların yapılmasındaki sebep şudur, bilişim aynı zamanda bir telefon konuşması da olabilecektir. Bununla birlikte internet harici bir kısa mesaj yine bilişime işaret eder. Dolayısıyla bilişimin kapsamı oldukça geniştir.

c. Bilişim Hukukunun Doğuşu

Hukuki düzenlemeler her daim ihtiyaca göre şekillenmiştir. Bu ihtiyaç toplumun genelinin ihtiyacıdır. Güncel ve yeni oluşmuş konularda, hukukta boşluk olması kamu düzenini etkileyecektir. Bu sebeple normatif hukuk düzeni daima bu boşluğu doldurma amacıyla yeni hukuk kuralları üretmektedir. Yukarıda arz edilenler sonucu doğmuş olan bilişim bilimi, günümüzde herkesin hayatını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu derece kullanımı elverişli olan ancak bazı durumlarda sakıncalı ve hukuka aykırılıklar içeren bilişim dünyası, şüphesiz hukukun düzenleyici rolüne muhtaçtır. Böylece bilişim hukukunun doğması kaçınılmaz olmuştur.

III. Normatif Hukuk Düzeninde Bilişim Hukuku

Thomas Aquinas'a göre yasalar, "Aklın, toplumun yararını gözeterek koyduğu kurallardır." Aquinas'a göre akla sahip olan insan, temel ahlaki doğruları kendi doğasından hareketle bilebilir. Akıllı bir yapıya sahip olan insan, bu yapısından kaynaklanan doğal yasaları keşfetmiştir. Aquinas'a göre akıl, insanın Tanrı ile olan bağlantısıdır. Bu aklın kullanılması yoluyla tanrısal yasaların, doğal yasa sürecinden geçmesiyle insani yasalar oluşmuştur.⁸

Yasalara yönelik bu soyut bakıştan sonra, bilişimin insan akli yoluyla iyiye yönelik kullanabileceği gibi kötüye kullanılmasının da mümkün olduğunu söylemeliyiz. Bilişim sistemlerinden doğabilecek bu kötü eylemleri cezalandırma amacı güden alan, bilişim suçları olarak bilinen alandır. Bununla birlikte bir diğer hukuka aykırılık, kişi kavramının önemi ve kişilik haklarının ihlali hususunda gündeme gelmektedir. Pek tabii ki bilişim suçları kişilik haklarını ihlal etmektedir. Ancak kişilik haklarının ihlali yalnızca bilişim suçlarında görülmemektedir.

"BAŞLANGIÇ

A. Hukukun uygulanması ve kaynakları

Madde 1 - Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır."

Medeni kanun birinci madde birinci fıkraya baktığımızda kanunun sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanacağı hükmü amirdir. Maddenin lafzında yer alan "öz", bizlere kanun maddelerinin yalnızca lafzi yorumla yorumlanmamasını, aynı zamanda amaçsal ve tarihsel yorumla, genişletici yorum yapmak gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak bu yöntemle kanunun özüne ulaşmak mümkün olacaktır. O halde bir kanunun salt bilişim hukukuna yönelik olması gerekmemektedir. Zira kanunun özü geleceğe yönelik düzenlemelere haiz olabilecektir. Bu anlamda birçok farklı mevzuat hükümlerinin özünde, bilişim bilimine dair düzenlemelerin bulunabileceğini söylemek zorlayıcı bir yaklaşım gibi görünse de; aslında detaylı bir inceleme ile mümkün olduğu görülebilecektir.

---

⁸ Engin Erdem, "Doğal Yasa Teorisi ve İbn Sîna'nın 'Sünnet(ullah)' Anlayışı", Diyanet İlmî Dergi 1, Sayı:1 (2014): 51-66, erişim tarihi 14.01.2019
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/410400>

"A. Sözleşmenin kurulması

I. İrade açıklaması

1. Genel olarak

MADDE 1- Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir."

Örneğin borçlar kanunu birinci maddeye baktığımızda, genel nitelikli bir kanunun genel nitelikli birinci maddesi olduğu açıktır. Ancak maddenin özünü incelemek istersek; internetten yapılan mesafeli satış sözleşmelerinin kurulmasını dahi kapsayan bir madde olduğunu söyleyebiliriz. Bir internet sitesinde belli bir fiyat üzerinden satışa çıkarılmış ürün bir öneri iken, kişinin o ürünün ücretini ödeyerek internetten sipariş etmesi kabul anlamında olacaktır ve sözleşmenin kurulması bu şekilde gerçekleşecektir.

a. 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

2007 yılında getirilen düzenleme ile internet ortamında yapılan tüm yayınların düzenlendiği, aktörlerinin ve sorumluluklarının belirlendiği söz konusu kanun yürürlüğe girmiştir.

"Bu kanunun amaç ve kapsamı; içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumluluklarını ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin usul ve esasları düzenlemektir." (Madde 1)

İnternette yer alan haber sitelerine ilişkin bu kanun, haber sitelerini yer ve içerik sağlayıcı olarak kabul etmektedir. Erişim sağlayıcılar ise internet hizmetini sunan, yani kullanıcılara ulaştıran kuruluşlardır; Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumunun izni ile bu hizmeti sunmaktadırlar. (TTNet, D-Smart, Digiturk, Superonline, Turkcell Fiber vb.) 5651 sayılı kanun, içerik sağlayıcıları yayına sundukları her türlü içerikten dolayı sorumlu tutmaktadır. Cezaların şahsiliği ilkesi doktrinca sıkça bu konuda dile getirilmiştir. Ancak kimi görüşlere göre dış kullanıcının oluşturduğu içerik, sağlayıcının kontrolünde ve denetimindedir. İnternette

yer alan bir içerik ile kişilik hakları ihlal edilenler 5651 sayılı kanunun 8. maddesi ile soruşturma evresinde sulh ceza hakimi tarafından, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından, soruşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde cumhuriyet başsavcılığı tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir.⁹

b. 5187 Sayılı Basın Kanunu

2004 yılında yürürlüğe girmiştir. 2014 yılında internet haber sitelerine özgü eklemeler yapılmıştır. 5651 sayılı kanuna göre genel nitelikte bir kanundur. Madde 2'de 5651 sayılı kanun kapsamında değerlendirilecek çeşitli yayın türlerini tanımlamaktadır. Bu anlamda 5651 sayılı kanun ile yakından ilişkilidir.

c. 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

Bilişimin özellikle iletişim alanıyla ilgili yürürlüğe girmiş kanundur. Alan adları, IP, tr, com gibi internet adreslerine ve internetin temeline ilişkin hükümler düzenleme kapsamındadır. Teknik olarak internetin iletişim sağlayıcı yönünü ele alır. Erişim ve yer sağlayıcılarına ilişkin düzenlemelere haizdir. İçerik konusunda kişilik haklarının ihlali gibi durumların gündeme gelmesinde, diğer kanun hükümlerine başvurulacaktır.

d. 7201 Sayılı Tebligat Kanunu

Elektronik tebligat ile bilişim hukukunun bir yansımasını barındırmaktadır. 2019 yılı itibariyle elektronik tebligat uygulamasına geçilmiştir. 6 Aralık 2018 tarihinde resmi gazetede yayınlanan elektronik tebligat yönetmeliği ile detayları düzenlenmiştir. KEP (Kayıtlı Elektronik Posta) e-tebligata elverişli elektronik adrestir. Bu sistemine kayıtlı olmak, elektronik tebligat için aranan şartlardandır. Elektronik tebligatın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar Elektronik Tebligat Yönetmeliğince belirlenmiştir.

---

⁹ Ali Haydar Doğu, *Bilişim Hukuku*, (Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım, 2017)

"Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur." Bu hüküm gereğince ticari hayatın hızlı akışı sağlanacaktır.

e. 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu

Eski dönemlerden ıslak imzanın önemini bilmekteyiz. Resmi nitelikte belgelerde, sözleşmelerde, imzası noterlikçe tasdik edilmiş senetlerde ve benzeri tüm imza unsurunun arandığı ve önem taşıdığı belgelerde ıslak imzanın ne denli önemli olduğu tartışmasız bir gerçektir. Açığa atılan veya sahte imza ile oluşturulan borç senetlerinin veya sözleşme metinlerinin bir tarafı borç altına sokması gibi durumlarda çeşitli ihtilaflar doğmakta; bu nedenle uyuşmazlıklarda imza üzerinde adli tıp incelemesi yapıldığı bilinmektedir. E-imza uygulamasının yaygınlaşması ile bu tür ihtilafların önüne geçilecektir.

f. 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

Bilişimi yalnızca bilgisayarlar ve internet ile birlikte anmış olsak da; aslında radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları bilişimin temelini oluşturmuştur. Zira radyo en eski icatlardan biri olarak bilinmektedir; ilk etapta telefon ile birlikte iletişimi sağlayan araçtır. Takip eden dönemde ise televizyonun yayılması, internetten hızlı olmuştur. Bu gelişmenin sebebi uydu teknolojisinin ilerlemesinin, internetin alt yapısından hızlı olmasıdır diyebiliriz.

Radyo ve televizyon günümüzde medyayı oluşturan unsurlardır. Ülkemizde her evde bir radyo veya televizyon bulunmaktadır. Bu sayede insanlar, gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Medyayı oluşturan ve insanların dış dünyada neler olup bittiğine dair bilgiler edinmesi sağlayan bu araçlar, mutlaka bazı düzenlemelere ihtiyaç duyar. Halkın algısı bu kitle iletişim araçları ile belirlenmektedir.

Medyayı oluşturan diğer unsurlara baktığımızda sosyal medya son dönemde revaçta olan bir husustur. Öncelikle facebook isimli sosyal paylaşım sitesinin

bulunması, tüm dünyaya hızla yayılmasını takiben benzeri sitelerin oluşması ile sosyal ağ dediğimiz bir platform oluşmuştur. Bu platform kullanıcılarını birçok anlamda etkilemekte, olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır.

KİŞİLİK HAKLARI YÖNÜNDEN

g. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

Günümüzde fikri haklar, marka, patent ve eser gibi hususlar koruma altındadır. Sahibine ait olma özelliği taşıyan eserler, örneğin makaleler veya çeviriler internet ortamında paylaşılabilir. Aynı şekilde sinema eserleri yayınlanmaktadır. Yine bilgisayar programları internetten indirilebilir. Bu gibi durumların önüne geçmek adına, FSEK koruması getirilmiştir.

Örneğin internette yer alan 'www' ibaresinden sonra gelen alan adları FSEK kapsamına girecektir. Bu hususta WIPO (World Intellectual Property Organization) isimli kuruluş faaliyet göstermektedir. Diğer bir kurum ise ICANN (İnternet Tahsisli Sayılar ve İsimler) WIPO ile birlikte, internet alan adlarını uluslararası alanda korumaktadır.¹⁰

h. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Kameraların bulunması ile kamu düzeninin sağlanması amacıyla kamera sistemlerinin birçok yerde kurulduğunu söyleyebiliriz. Bir sokakta yürürken, bir binaya giriş yaparken, bir okulda ders alırken veya trafikte araba kullanırken... Kameraların yaygınlaşmasındaki amaç toplum düzenini denetimde tutmaktır. Ancak bir insanın evinden dışarı adım attığı andan, evine geri döndüğü ana kadar birçok kamera görüntüsüne girmesi olağan bir durum değildir. Bir an için bu hususta akıllara George Orwell'ın 1984 adlı romanındaki "Big brother watching us!" yani "Büyük birader bizi gözetliyor!" deyimini gelmektedir.¹¹ Kişilerin görüntüleri bilişim sistemlerine kaydedilmekte; özellikle elektronik kimlikle giriş yapılan binalarda görüntü ile birlikte kimlik tespiti yapılmakta ve özdeşleştirme gerçekleşmektedir.

¹⁰ Doğu, *Bilişim Hukuku*, Sayfa 31-32.

¹¹ George Orwell, *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, (İstanbul: Can Yayınları, 2008), Sayfa 10.

Bununla birlikte kişisel veriler kapsamına, kişinin ismi, kimlik bilgileri, adresi, telefon numarası, aile bilgileri gibi veriler de girmektedir. Özel nitelikte olan bu bilgiler yalnızca devlete ait bilişim sistemlerinde bulunmuyor, aynı zamanda özel kuruluşların rıza ile elde etmeleri sonucunda sistemlerine girmiş oluyor. Anonimleşme sonucu bu verilerin sistemden silinmesi veya sahibinin kim olduğunun anlaşılamayacak hale getirilmesi gerekse de; bilişim sistemlerinde her bilginin kaydedildiği ve silinse dahi derin hafızalarda tutulduğu bilgisi sabittir. Tüm bu nedenlerle kişisel verilerin korunması kanunu yürürlüğe girmiştir. KVKK yalnızca gerçek kişilere ilişkin bir koruma öngörmüşse de, TMK tüzel kişilere ait verileri de bir gerçek kişiymişçesine kişisel veri kabul etmektedir.

i. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

Yukarıda arz edilen sosyal medya hususunda, örneğin bir hakaret durumu veya kişilik haklarının ihlal edildiği herhangi bir durumu düşünelim. Borçlar kanunu m.49'ta yer alan kusurlu sorumluluk hükmü bu aşamada büyük önem taşır, zira sosyal medyadaki kişilik haklarının ihlaline ilişkin özel bir kanun hükmü yoktur. Dolayısıyla 49. maddenin özünden yola çıkarak, bu hususta uygulama alanı bulabileceğini söylemek mümkündür. Ancak bu sorumluluk hususu oldukça geniş bir konudur. Yapay zekaya sahip robotların işledikleri haksız fiillerde, kullandığımız bir teknolojik üründen doğan haksız fiillerde veya tesla model otonom araçların sebep olduğu kazalardaki hukuki sorumluluk kime, hangi hukuki gerekçe ile ait olacaktır?

j. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

TTK m.56'ya baktığımızda haksız rekabete ilişkin bir hükümlerle karşılaşırız. Bilişim sistemlerinin kullanılması yoluyla haksız rekabet durumu oluşabilecek; bu durum tacirin tüzel kişiliğinin hak ihlaline uğramasına neden olacaktır.¹²

6563 sayılı elektronik ticaretin düzenlenmesi hakkında kanundan bu başlık altında söz etmenin doğru olacağı kanaatindeyiz. Söz konusu kanunda, internet

---

¹² Doğu, *Bilişim Hukuku*, Sayfa 77.

aracılığı ile mesafeli satış sözleşmesi kuran tacirlerin ve aracılarnın uyması gereken kurallar düzenlenmiştir.

k. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

"B. Kişiliğın Korunması" başlıklı bölümde kişilere yönelik ihlallere ilişkin korumalar getirmiştir. Adın izinsiz kullanılması (m.26) buna örnek gösterilebilir. Bu anlamda 'kişisel' verilerin korunması kanunu medeni kanuna göre özel nitelikte bir kanundur diyebiliriz.

l. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

Tüketim toplumuna evrim sonucu, tüketicinin korunması hakkında kanun çıkarılmıştır. Tüketiciyi koruma amaçlı olduğu isminden anlaşılmalı; bilişim hukuku ile kesiştiği alan mesafeli satış sözleşmesine ilişkin hükümlerdir. Ayrıca finansal hizmetlere ilişkin mesafeli sözleşmeler bu kanun kapsamındadır.

m. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

"Adi senetlerin ispat gücü

MADDE 205 - (2) Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler, senet hükmündedir.

(3) Hâkim, mahkemeye delil olarak sunulan elektronik imzalı belgenin, güvenli elektronik imza ile oluşturulmuş olup olmadığını resen inceler."

Yukarıda yer verilen düzenleme elektronik imza ile ilgili bir hususa dair olsa da, yargıda bilişim sistemlerinden geçmiş belgelerin tanındığını işaret etmektedir. Bizzat yargı sisteminde de UYAP'ın (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) kullanıldığı bilinmektedir. Bunlarla birlikte Türkiye Noterler Birliği tarafından "Elektronik Ortamda Tespit" işlemi başlatılmıştır. Bu işlem ile internet ortamındaki deliller noter onaylı hale getirilerek, vakianın ispatını sağlamak kolaylaşmış olacaktır.¹³

---

¹³ Doğu, *Bilişim Hukuku*, Sayfa 100.

n. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu (Bilişim Suçları)

Avrupa Siber Suç Sözleşmesi ile ülkelerin yerel maddi ceza hukuku kurallarının bağlantılı hükümlerini uluslararası alanda uyumlu hale getirerek; siber suçlarla mücadele edilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca temel hak ve özgürlüklere ölçülü şekilde müdahale edilmesi öngörülmüştür.¹⁴

Bilişim sistemi kullanılarak işlenen, bilişim sisteminin kendisine karşı işlenen suçlar olmak üzere bilişim suçlarını iki gruba ayırmak mümkündür. Aynı zamanda doğrudan bilişim suçları ve dolaylı bilişim suçları olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kararları mevcuttur.

Bilişim sistemine girme (TCK m.243), sistemi engelleme bozma veya verileri yok etme (TCK m.244), banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması (TCK m.245), kişisel verilerin kaydedilmesi (TCK m.135), kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK m.136), verilerin yok edilmemesi (TCK m.138), haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK m.132), haberleşmenin engellenmesi (TCK m. 124), hakaret (TCK m.125/2), hırsızlık (TCK m. 142/2), karşılıksız yararlanma (TCK m.163), dolandırıcılık (TCK m.158/1), müstehcenlik (TCK m.226) suçları bilişim suçlarıdır. Nitelikli halleri, kast veya taksir gibi detaylı hususlar ceza hukuku alanında incelemeye tabiidir. Son olarak yapay zekanın cezai sorumluluğu hususu son dönemlerde tartışmalıdır. Bir robotu baz aldığımızda, onun işlediği fiil cezai sonuçlar doğuracak mıdır? Olacak ise robotu üreten firma sahiplerinin, tüzel kişilik perdesinin kaldırılması ile sorumluluğu gündeme gelecek midir? Bu husus son dönemin gündemde olan tartışmalarındandır.

IV. SONUÇ

20. yüzyılda gelişen bilgisayar bilimi ve teknoloji ile 21. yüzyılda milenyum sonrası bilişim çağına girmiş bulunmaktayız. Evet belki henüz dünyayı robotlar kaplamadı veya insanlık uzaya gitmedi ama endüstri ve dijitalleşme çoktan hayatımızı büyük ölçüde değiştirmiş durumda. Makineler dört bir yanımızı sardı ve onlarsız

¹⁴ "Yasalaşan Siber Suç Sözleşmesi Türkiye'de Neleri Değiştirecek?", Erişim Tarihi 14 Ocak, 2019. <https://sosyalmedya.co/turkiye-siber-suclar-sozlesmesi/>

yaşayamaz hale geldik. Taşıtlı ulaşım, iletişim tarih boyunca bu kadar kolay olmamıştı. Kilometrelerce öteye bir saat içinde uçaklarla gidebiliyor, aynı şekilde dünyanın bir ucuna telefon açabiliyoruz. İmkanların böylesine kısa bir sürede gelişmesini anlamlandırmakta güçlük çekiyoruz. Henüz 300 sene öncesine kadar bunların hiçbiri yokken, nasıl olur da 300 yıl içerisinde bu noktaya gelinebilir? Bilgisayarlar ve bilginin kaydedilmesi bunun tek açıklaması olabilir mi? Bilgiye erişimin bu derece kolay olması bu soruların tek cevabı mıdır?

19. ve 20. yüzyıl insanlık için bir geçiş dönemi olmuştur. Hans Freyer'in söylediği gibi insan, bedeni ve ruhuyla artık modern dünyaya aittir. Modern dünyaya ait olan insanın, bakış açısının ve yaşadığı toplumun hukuk düzeninin bu ruha göre şekil alması doğal bir sonuç olmuştur.

KAYNAKÇA

“Bilgisayarın İcadı, Tarihçesi ve Dünyanın İlk Bilgisayarı”, Erişim Tarihi 10.01.2019
<https://www.bilgiustam.com/dunyanin-ilk-bilgisayari-ve-bilgisayarin-tarihcesi/>

“Bob Kahn”, Erişim Tarihi 10.01.2019
<http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQm9iX0thaG4>

Doğu, Ali Haydar. *Bilişim Hukuku*. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım, 2017.

"Edsger Dijkstra", Erişim Tarihi 10.01.2019
<http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvRWRzZ2VyX0Rpa2tzdHJh>

Erdem, Engin "Doğal Yasa Teorisi ve İbn Sîna'nın 'Sünnet(ullah)' Anlayışı", *Diyanet İlmî Dergi* 1, Sayı:1 (2014): 51-66, erişim tarihi 14.01.2019
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/410400>

“İnternetin İcadı (Dr. Vinton Cerf), Erişim Tarihi 10.01.2019
<https://www.bilgiustam.com/internetin-icadi-dr-vinton-cerf/>

Kösemeihal, Nurettin Şazi "Endüstri Çağı - Hans Freyer", İstanbul Üniversitesi
Sosyoloji Dergisi Cilt: 2, s.199-200, Yıl: 1955 (erişim tarihi: 09.01.2018)

Orwell, George, *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, (İstanbul: Can Yayınları, 2008), Sayfa 10.

“Türk Dil Kurumu”, Erişim Tarihi 9 Ocak, 2019.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=B%C4%B0L%C4%B0%C5%9E%C4%B0M

"Yasalaşan Siber Suç Sözleşmesi Türkiye'de Neleri Değiştirecek?", Erişim Tarihi 14 Ocak, 2019.
<https://sosyalmedya.co/turkiye-siber-suclar-sozlesmesi/>